

1. Çağrı birip kuşlatu
Taygan ıdıp tışlatu
Tilki tonguz taşlatu
Erdem bile öğlelim

(Gençlere) şahin verip (onlara) kuş avlatalım.
Tazıları bırakalım (ki) tilki ve domuzları ısırınsınlar.
(Tazılara yardım olsun diye onları) taşlatalım
(Biz de böylece) erdemli kişiler olarak övülelim.

Yukarıdaki dördütle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yuğ törenlerinde söylenen şiirlere özgü bir içeriğe sahiptir.
B) Toplumun geneline hitap eden bir dil ve anlamıyla oluşturulmuştur.
C) Mısra sonlarında tam uyak kullanılmıştır.
D) Satirik şiirlere özgü nitelikler taşımaktadır.
E) Sanatlı bir söyleyiş oluşturma amacı vardır.

2. Teğre avıp eğrelim
Attın tüşüp yüğrelim
Arslanlayu kükrelim
Küçi anın kevilün

(Düşmanı) çepçevre kuşatalım.
Atlardan inip (düşmana doğru) koşarak saldıralım.
Arslanlar gibi kükreyelim (ki)
(Düşmanın moral) gücü (iyice) azalsın, gevşesin.

Yukarıdaki dördütle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine özgü nitelikler ağır basmaktadır?

- A) Pastoral şiir
B) Lirik şiir
C) Epik şiir
D) Didaktik şiir
E) Satirik şiir

3. Bu çocuğun yüzü gök, ağzı ateş (gibi) kızıl
Gözleri ela, saçları ve kaşları kara idi.
Perilerden daha güzeldi.
Geldi ana göğsüne, aldı emdi sütünü,
İstemedi bir daha içmek kendi sütünü
Pişmemiş etler ister, aş, yemek ister oldu!
Etraftan şarap ister, eğlenmek ister oldu!
Ansızın dile geldi, söyler, konuşur oldu!
Kırk gün geçtikten sonra yürür, oynaşır oldu!
Öküz ayağı gibi idi sanki ayağı!
Kurdun bileği gibi idi sanki bileği!

Yukarıdaki metin parçasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimleyici öğelerden yararlanılmıştır.
B) Olağanüstünlüklere yer verilmiştir.
C) Benzetme sanatı kullanılmıştır.
D) İnsana özgü nitelikler doğadaki varlıklara aktarılmıştır.
E) Oğuz Kağan Destanı'ndan alınmıştır.

4. (I) Köktürk Yazıtları, bir çeşit yazılı nutuk örneği sayılabilir. (II) Bu yazıtlarda genel olarak Türk hükümdarlarının neler yaptıklarını anlatılmış, Türk milletine çeşitli uyarılarda bulunulmuştur. (III) Köktürk Yazıtları'nda çoğunlukla kısa cümleler kullanılmıştır. (IV) Ünsüz tekrarlarıyla sağlanan aliterasyonlar ve çeşitli yerlerde kullanılan benzetmeler, metinlere edebî bir hava katmıştır. (V) Yazıtlarda kullanılan sözcüklerin büyük bir bölümünün Çince kökenli olmasının, dönemin somut gerçekleriyle ve hâkim zihniyetiyle yakın bir ilişkisi vardır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

İSLAMİ DÖNEMDE İLK DİL VE EDEBİYAT ÜRÜNLERİ

TEST – 3

1. Garîb fakîr yetîmlerni Resûl sordu
Uşol tûni Mirâc çıkıp dîdâr kördi
Kaytıp tüşûp garîb yetîm izlep yördi
Garîblerni izin izlep tüştim muna

(Garip, fakir, yetimleri Resul sordu,
Hem o gece Miraç'a çıkıp didar gördü,
Geri inip garip, yetim izleyip yürüdü,
Gariplerin izini izleyip indim işte.)

Divân-ı Hikmet'ten alınan yukarıdaki metin parçası hangi niteliği yönüyle Destan Dönemi sözlü edebiyat ürünleriyle benzerlik göstermektedir?

- A) Birim değeri
B) Teması
C) Oluşturulduğu zihniyet ortamı
D) Didaktik olması
E) Anonim olması

2. ----, eserinde devlet adamlarında bulunması gereken nitelikler ve devlet yönetimde uyulması gereken kurallar hakkında çeşitli bilgiler vermiş; bu yönüyle yazdığı esere, bir çeşit "----" niteliği kazandırmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler sırasıyla getirilmelidir?

- A) Kaşgarlı Mahmut – sözlük
B) Yusuf Has Hâcip – felsefe kitabı
C) Kaşgarlı Mahmut – ahlak kitabı
D) Edip Ahmet – mesnevi
E) Yusuf Has Hâcip – siyasetnâme

3. Kişi neni alma yime tökme kan
Bu iki yazukka ulır çıksa can

(Kişilerin malını alma, kan da dökme!
Bu iki günahın inler insan canı çıkarken.)

Saran bolma ilig akı bol akı
Kalır menü ölmez akılık atı

(Cimri olma bey, cömert ol cömert!
Cömertlik ebedîdir, ölmez cömertliğin adı.)

Yukarıdaki metin parçasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Beyitlerle oluşturulmuştur.
B) Lirik şiirlere özgü nitelikler taşımaktadır.
C) Belli bir şiir ölçüsüyle söylenmiştir.
D) Karahanlı Türkçesiyle oluşturulmuştur.
E) Uyak düzeni "aa bb" biçimindedir.

4. "Hakikatlerin Eşiği" anlamına gelen ----, hem İslam kültür ve medeniyeti etrafında şekillenen edebiyatların beyitlerle yazılan nazım şekillerine hem de Türk şiirinin "aaba" uyaklı dörtlüklerine yer verilmesini, eserin, Geçiş Dönemi'nde yazılmasıyla açıklamak mümkündür.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Altun Yaruk'ta
B) Divân-ı Hikmet'te
C) Kutadgu Bilig'de
D) Divânü Lûgâti't-Türk'te
E) Atebetü'l-Hakâyik'ta

**OĞUZ TÜRKÇESİNİN ANADOLU'DAKİ İLK ÜRÜNLERİ -
COŞKU VE HEYECANI DİLE GETİREN METİNLER**

TEST – 2

1. Yunus çağırırılar adım
Gün geçtikçe artar odum
İki cihanda maksudum
Bana seni gerek seni

Yukarıdaki dördlülle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bir ilahiden alınmıştır.
B) Mısra sonlarında uyak ve rediflere yer verilmiştir.
C) Anonimdir.
D) Büyük ünlü uyumuna aykırı sözcüklere yer verilmiştir.
E) Belli bir şiir ölçüsüyle oluşturulmuştur.

2. Urum abdalları gelir dost deyü
Eğnimüzde aba, hırka, post deyü
Hastaları gelür, derman isteyü
Sağlar gelür şâhum Abdal Mûsâ'ya

Bu dördlülle aşağıdaki edebî sanatlardan hangisine örnek vardır?

- A) Tenasüp B) Telmih C) Kinaye
D) Teşbih E) Tecahül-i arif

3. Bilmişim dünyâ hâlini
Terk ettim kıl ü kâlini
Baş açık ayak yalını
Çağırayım Mevlâ'm seni

Yukarıdaki dördlülle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kapalı hecelere yer verilmiştir.
B) Dünya nimetlerinden uzaklaşarak Tanrı'ya ulaşma isteği dile getirilmiştir.
C) Uyak ve rediflere yer verilmiştir.
D) Dinî-tasavvufî Türk halk şiiri geleneğinde oluşturulmuştur.
E) Karahanlı Türkçesinin dil ve anlatım özelliklerini taşımaktadır.

4. Meydanında dara durmuş gerçekler
Çalınur koç kurbanlara bıçaklar
Dögilür kudümler altun sancaklar
Tuğlar gelür şâhum Abdal Mûsâ'ya

Yukarıdaki dördlülle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Uyak düzeni "aaab" biçimindedir.
B) Telmih sanatına yer verilmiştir.
C) Hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.
D) Abdal Mûsâ'yı öven ve yücelten bir temaya sahiptir.
E) İlk mısradaki imgeye dayalı bir söyleyiş vardır.

5. Senin aşkın beni benden alıptır
Ne şirin dert bu dermandan içeru
Yunus'un gözleri hundur açılmaz
Kapında kul var sultandan içeru

Bu dördlülle aşağıdaki edebî sanatlardan hangisine örnek vardır?

- A) Telmih B) Tezat C) Teşbih
D) İstifham E) Kinaye

6. "İlahî"yle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Dinî ve tasavvufî temalar işlenmiştir.
B) Tarikatlara göre farklı adlarla anılmıştır.
C) İlk örnekleri Yusuf Has Hacıp tarafından verilmiştir.
D) Hem aruz hem de hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.
E) Birim değeri olarak genellikle dördlülle kullanılmıştır.

OĞUZ TÜRKÇESİNİN ANADOLU'DAKİ İLK ÜRÜNLERİ OLAY ÇEVRESİNDE GELİŞEN EDEBİ METİNLER

TEST – 1

1. Olay çevresinde gelişen edebî metinler iki ana grupta incelenir: Anlatmaya bağlı edebî metinler ve göstermeye bağlı edebî metinler. XIII ve XIV. yüzyıllardan günümüze ulaşan anlatmaya bağlı edebî metinler, ---.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) destanlar ve mesnevilerdir
B) fütüvvetnâmeler ve manzum hikâyelerdir
C) tasavvufî şiirler ve destanlardır
D) mesneviler ve fabllardır
E) fıkralar ve tasavvufî şiirlerdir

2. İkinci meclise kılduk azimet
Bu vaktün meclisini tut ganimet
(İkinci meclis için başlangıç yaptık,
Bu mecliste geçen zamanı ganimet say.)

Niceler irmedi bu vakte zinde
Duâya muhtâc olup kaldı sinde
(Niceler bu vakte sağ ulaşamadı.
Duaya muhtaç olarak mezarda kaldı.)

Bu demde anları insan revâdur
Duâ senden onlara hoş devâdur
(Şimdi onları insan uygun olacaktır.
Senin ettiğin dua onlara deva olacaktır.)

Dânişmendnâme'nin manzum bölümlerinden alınan yukarıdaki metin parçasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eski Anadolu Türkçesiyle oluşturulmuştur.
B) Mısra sonlarında zengin uyak kullanılmıştır.
C) Birim değeri beyittir.
D) Gazel nazım biçimine özgü uyak düzeni kullanılmıştır.
E) Olay örgüsünün anlatılmasına hazırlık amacı taşımaktadır.

3. Battalnâme, büyük bir olasılıkla XI. yüzyılın son-
I
larıyla XIII. yüzyılın başları arasındaki dönemde
II
yazılı anlatım geleneği içinde oluşturulmuştur.
III
Eserin oluşturulduğu dönemin ideal insan modeli yansıtan Battal Gâzi, olağanüstü niteliklere
IV
sahip bir Türk-İslam kahramanı olarak betimlen-
V
miştir bu eserde.

Yukarıdaki parçada numaralanmış bölümlerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

4. Misk kokulu saçları omzunda yatar
Kaşları ay ve güneşi utandırır
Cennet elbisesi giymiş, başına taç takınmış
İçine dışına nur doldurmuş
Yüzü o nurdan daha aydındır
Acaba bu rüya mı gerçek midir
Yukarıdaki metin parçası Dânişmendnâme'nin ikinci bölümünün günümüz Türkçesine aktarılmış biçiminden alınmıştır. Metinde anlatılanlara göre Efrumiyye, rüyasında Hz. Peygamber'i görmüş, bunun üzerine Müslüman olmuştur.

Efrumiyye'nin ağzından Hz. Peygamber'in betimlendiği bu metin parçasında dil hangi işlevde kullanılmıştır?

- A) Şiirsel işlevde
B) Göndergesel işlevde
C) Heyecana bağlı işlevde
D) Dil ötesi işlevde
E) Alıcıyı harekete geçirme işlevinde

GAZEL

TEST – 1

1. Safâ-yı hâlet-i tab'un yeter eğlence ey Bâkî
Bi-hamdî'llâh ne gam yirsin elünde sâgar-ı Cem var
Bâkî

(Ey Bâkî! Sana eğlence olarak olarak yaradılışının kendine özgü hâlinin zevki, neşesi yeterlidir. Niçin tasalanıyorsun? Allah'a şükürler olsun ki elinde Cem'in kadehi var.)

Yukarıdaki beyitten yola çıkılarak bu beytin de içinde yer aldığı gazelin hangi niteliğiyle ilgili kesin bir yargıya ulaşılabilir?

- A) Birim sayısı
B) Teması
C) Ölçüsü
D) Uyak türü
E) İmgeleri

2. Açıl bâğün gül ü nesrîni ol ruhsârı görsünler
Salın serv ü sanavber şîve-i reftârı görsünler
Bâkî

(Yüzünü aç da bağın gülü ve nesrini, o yanağı görsünler. Salınarak yürü de servi ve fıstık çamı, o yürüyüşteki edayı görsünler.)

Bâkî, yukarıdaki beyitte sevgilinin yanak, boy ve yürüyüşünün güzelliğini anlatmak için bunları çiçekler ve ağaçlarla karşılaştırmış; böylelikle sevgilinin yanağının gülden daha kırmızı, yüzünün nesrinden daha beyaz, boyunun servi ve fıstık çamından daha uzun olduğunu söylemek istemiştir. Bâkî gül, nesrin, servi ve fıstık çamına "görme" niteliğini vererek ---- yapmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) teşhis
B) teşbih
C) intak
D) tevriye
E) telmih

3. Gazel, beyit bütünlüğüne dayalı bir nazım şeklidir. Şair, bir gazelin her beytini başlı başına eksiksiz bir metin gibi düzenlemek, anlatmak ve hissettirmek istediklerini yazdığı beytin dışına çıkmayacak, başka beyitleri etkilemeyecek biçimde dile getirmek durumundadır. Böyle olunca da çoğunlukla gazelin her bir beytinde ayrı bir tema işlenmiştir. Buna karşın bütün beyitlerinde aynı temanın işlendiği gazeller de yok değildir. Bütün beyitleri aynı tema etrafında şekillenen bu tür gazellere divan şiirinde "----" denmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) yek-âvâz gazel
B) rindâne gazel
C) âşikâne gazel
D) yek-âhenk gazel
E) şûhâne gazel

4. Kapunda hâsıl itdi bu devâsuz derdi hep gönlüm
Ne derde mübtelâ oldı dil-i bîmârı görsünler
Bâkî

(Gönlüm, bu devâsuz derdi hep senin kapında kazandı; hasta gönlümün nasıl olmaz bir derde bulunduğu görsünler.)

Aralarında anlamca ilgi bulunan en az iki kelimeyi tezat oluşturmayacak biçimde bir arada kullanmaya ---- denir. Yukarıdaki beyitte geçen "devâsuz, derd, bîmar, mübtelâ" kelimeleri, beyitte bu sanatın kullanıldığını göstermektedir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) teşbih
B) tenasüp
C) tevriye
D) istiare
E) kinaye

KASİDE

TEST – 1

1. Vehm ilen söyler dil-i mecrûh peykânun sözün
İhtiyat ilen içer her kimde olsa yâre su

Fuzûlî

(Yaralı gönül senin kirpiklerini korkarak telaffuz eder. Yaralı olan herkes suyu sakınarak, korkarak içer.)

Bu beytin birinci mısrasında dile getirilenlerin pekiştirilmesi için ikinci mısradaki halk arasında çok yaygın olan bir inanıştan, meşhur bir sözden yararlanılmıştır. Bu, bir çeşit benzetme (teşbih) olarak da değerlendirilebilir. Birinci mısra (şairin içinde bulunduğu durum) benzeyen, ikinci mısra (özlü sözde anlatılan durum) kendisine benzetilendir.

Divan şairlerinin şiirlerinde sıkça kullandıkları bu sanata ne ad verilir?

- A) Hüsn-i talil B) Tecâhül-i ârif
C) İrsâl-i mesel D) Telmih
E) Mecâz-ı mürsel

2. Zevk-ı tîğünden aceb yoh olsa gönlüm çâk çâk
Kim mürûr ile birağur rahneler dîvâre su

Fuzûlî

(Senin kılıcının zevkinden gönlüm parça parça olsa buna şaşılmaz. Nitekim akarsu da gelip geçerken duvarda yarıklar açar.)

Divan edebiyatında sevgilinin bakışı ok, kılıç, mızrak gibi keskin uçlu yaralayıcı silahlara benzetilmiştir çoğunlukla. Yukarıdaki beyitte de böyle bir imge vardır: Zevk-ı tîğ (kılıcının zevki). Bu dizede “kılıç” ile kastedilen, sevgilinin kılıç gibi keskin ve yaralayıcı olan bakışlarıdır. Bu imge oluşturulurken benzeyen unsur (bakış) söylenmemiş, kendisine benzetilen unsur (tîğ) söylenmiş, yani ---- sanatı yapılmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) istiare B) teşbih C) intak
D) tevriye E) telmih

3. Umduğum oldur ki rûz-ı haşr mahrum olmayam
Çeşm-i vaslun vire men teşne-i dîdâre su

Fuzûlî

(Senin kavuşma çeşmenin, senin yüzüne susayan bana mahşer günü su vereceğini, bundan mahrum olmayacağımı umuyorum.)

“Su Kasidesi” yukarıdaki beyitle son bulmaktadır.

Bu açıklamaya göre yukarıdaki beyti aşağıdakilerden hangisiyle nitelemek doğru olur?

- A) Matla B) Beytül-kasid
C) Makta D) Tâc-beyit
E) Hüsn-i matla

4. Bîm-i dûzah nâr-ı gam salmış dil-i sûzânuma
Var ümîdüm ebr-i ihsânun sepe ol nâre su

Fuzûlî

(Cehennem korkusu, yanan gönlüme gam ateşi salmış ama o ateşe senin ihsan bulutunun su serpeğinden umutluyum.)

(I) İslam inancına göre bir Müslüman Tanrı'dan korkar ama ondan umudunu kesemez. (II) Beyitten anlaşıldığı kadarıyla şair de bu durumdadır. (III) Şair, bir taraftan cehennem korkusunu hissetmekte öte taraftan Hz. Muhammet'in kendisine şefaate edeceğini düşünerek umudunu korumaktadır. (IV) Beyitteki “dûzah (cehennem), nâr (ateş), gam (tasa, kaygı), bîm (korku), sûzân (yanan, yakan)” kelimeleri arasında tenasüp sanatı vardır. (V) Bu kelimelerle “ümîdim var, su sepe” arasında ise teşbih yapılmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

2. HALK ŞİİRİ

Halk şiirinin genel özellikleri

1. Gerek yapı gerekse de tema bakımından İslamiyet'in kabulünden önceki Türk şiir geleneğiyle benzerlikler gösterir.
2. Halk şairlerinin birçoğu, düzenli bir eğitimden geçmeyen, halkın içinden gelip onların ortak duyarlıklarını yansıtan kişilerdir.
3. Halk şiiri yüce, yüksek ve ideal olandan çok **hayatın gerçeklerine yönelik** bir şiir geleneğidir.
4. Halk şiiri, **sözlü gelenek içinde**, çoğunlukla da doğaçlama yoluyla oluşturulmuş; sonraki kuşaklara da çoğunlukla sözlü gelenek yoluyla aktarılmıştır.
5. Halk şairlerinin şiirleri **mecmûa** ve **cönk** adı verilen defterlerde toplanmıştır.
6. Halk şiirlerinin birçoğu **halkın günlük konuşma diliyle** oluşturulmuştur.
7. Özellikle anonim halk şiiriyle âşık tarzı halk şiirinde Türkiye Türkçesinin ortak sözcüklerinin yanında yöresel söyleyişlere, kullanım alanı bir yöre ile sınırlı olan sözcük ve deyimlere de yer verilmiştir.
8. Divan edebiyatındaki kadar olmasa da söz sanatlarına ve kalıplaşmış söyleyişlere yer verilmiştir.
9. Halk edebiyatında anlatım **içten, canlı ve yalındır**.
10. Halk edebiyatında mâni, koşma, türkü, semai gibi nazım şekilleri kullanılmış; şiirler temaları bakımından güzelleme, koçaklama, taşlama, nefes gibi adlar almıştır.
11. Halk şiirinde aşk, ayrılık, sevgiliye özlem, doğa güzelliği, toplumsal olaylar, ölüm, yiğitlik,

din ve tasavvuf gibi temalar işlenmiştir.

12. Şiirlerde birim değeri genellikle **dörtlüktür**.
13. Şiirler, **hece ölçüsüyle** söylenmiş, en çok 7, 8 ve 11'li kalıplar kullanılmıştır. Divan şiirinden etkilenmeler sonucu bazı halk şairleri aruz ölçüsünü de kullanmıştır.
14. Genellikle **yarım** ve cinaslı uyak kullanılmıştır.
15. Şiirler genellikle belli bir **ezgiyle** söylenmiştir.

1. ANONİM HALK ŞİİRİ

Söyleyeni belli olmayan, halkın ortak malı olmuş şiirler, anonim halk şiiri olarak değerlendirilir. Mânî ve türkü, bu şiir geleneğindeki en önemli nazım şekilleridir.

MÂNİ

Mâninin özellikleri şunlardır:

1. Genellikle **hece ölçüsünün 7'li kalıbıyla** söylenir.
2. Genellikle **dört mısradan** oluşur. Mısra sayısı 14'e kadar çıkan mâniler de vardır.
3. Dört mısradan oluşan mânilerin uyak dizilişi **"aaba"** şeklindedir. "abcb" uyaklı mâniler de vardır.
4. Mânilerde aşk, gurbet, kıskançlık, kırgınlık, doğa olayları vb. temalar ele alınır.
5. Mânide ilk iki mısra daha çok uyak oluşturma kaygısıyla düzenlenir, asıl anlatılmak istenenler genellikle son iki mısra verilir. Bu tür mânilerde ilk iki mısraya **doldurma mısra** denir.
6. Çeşitli tören ve günlerde mâni söyleyen kişilere "mânici, mâni yakıcı, mâni düzücü" gibi adlar verilir.
7. Mâniler belli bir ezgiyle söylenir.

MÂNİ ÇEŞİTLERİ

ÂŞIK TARZI HALK ŞİİRİ

TEST – 2

1. Hep ağaçlar uçmak donun giyerler,
Âşıklar da bülbüllere uyarlar,
Suda kalmış şimdi taşlar kayarlar,
Hep ırmaklar sel olduğu zamandır.

Kayıkçı Kul Mustafa

Bir koşmadan alınan yukarıdaki metin parçasıyla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Uyak düzeni "aaab"dir.
B) Yarım uyak ve redif kullanılmıştır.
C) Birim değeri dörtlüktür.
D) Hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.
E) Nazım türü bakımından "koçaklama"dır.

3. Behey ala gözlü dilber!
Sana bir ben gerek bir ben.
Âşıkın aklın almağa
Sana bir ben gerek bir ben.

Karacaoğlan

Yukarıdaki dörtlüğün ölçüsü ve ilk mısrasında kullanılan "Behey" ünlemi, bu dörtlüğün bir --- alındığını göstermektedir.

Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) semaiden
B) varsağıdan
C) koşmadan
D) ağıttan
E) taşlamadan

2. Bir kuzu koyundan ayrı ki durdu
Yemez mi dağların kuşuyla kurdu?
Katardan ayrıldın şahin mi vurdu?
Turnam tellerin teleklerin hani?

Kağızmanlı Hıfzı

Şair, yukarıdaki metin parçasının dördüncü mısrasında bir kişiyi kastederek "turna" sözcüğünü kullanmıştır.

Bu açıklamaya göre "Turnam tellerin teleklerin hani?" mısrasında aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) İstiare
B) Teşbih
C) İntak
D) Telmih
E) Teşhis

4. Köroğlu düşer mi yine şanıdan?
Ayırır çoğunu er meydanından,
Kır at köpüğünden düşman kınından
Çevrem dolup şalvar ıslanmalıdır.

Köroğlu

Yukarıdaki dörtlükte aşağıdakilerden hangisine özgü nitelikler ağır basmaktadır?

- A) Lirik şiir
B) Pastoral
C) Epik şiir
D) Didaktik şiir
E) Satirik şiir

ÖLÇME – DEĞERLENDİRME 18

Halk Şiiri (Genel)

DOĞRU – YANLIŞ

1. Cönkler, düzenli eğitimden geçmiş, Arap ve İran şairlerini öğrenmiş, halk edebiyatı şiir geleneğinden az çok uzaklaşmış halk şairlerinin şiirlerinin toplandığı antolojilerdir.

 Doğru

 Yanlış

6. Halk şiiri, sözlü gelenek içinde, çoğunlukla da doğaçlama yoluyla oluşturulmuş; sonraki kuşaklara da çoğunlukla sözlü gelenek yoluyla aktarılmıştır.

 Doğru

 Yanlış

2. Mânilerde aşk, gurbet, kıskançlık, kırgınlık, doğa olayları vb. temalar ele alınır.

 Doğru

 Yanlış

7. Koşmanın birim değeri dörtlüktür.

 Doğru

 Yanlış

3. Semai, hece ölçüsünün 7'li kalıbıyla oluşturulur.

 Doğru

 Yanlış

8. Âşık tarzı halk şiiri ürünlerinin birçoğu hece ölçüsüyle söylenmiştir.

 Doğru

 Yanlış

4. Âşık tarzı halk şiirinde sevilen bir kişinin ölümünden duyulan üzüntünün dile getirildiği şiirlere mersiye denmiştir.

 Doğru

 Yanlış

9. Tasavvufla ilgili sırların ve hissedişlerin, anlaşılması kolay olmayan imgelerle dile getirildiği şiirlere şathiye denmiştir.

 Doğru

 Yanlış

5. Âşık tarzı halk şiiri nazım türlerinden olan kocaçaklamalar, çoğunlukla lirik ve pastoral bir anlatımla oluşturulmuşlardır.

 Doğru

 Yanlış

10. Halk şiirinde söz sanatlarına ve kalıplaşmış söyleyişlere yer verilmemiştir.

 Doğru

 Yanlış

BOŞLUK DOLDURMA

1. Sevilen bir kişinin ölümünden duyulan üzüntünün dile getirildiği şiirler halk edebiyatında denmiştir.
2. Âşık tarzı halk şiirinde gibi temaların işlendiği şiirlere koçaklama denmiştir.
3., bir türkünün her bendinin sonunda yinelenen nakarat bölümüdür.
4. Sözcükleri arasında cinaslı uyağın bulunduğu mânilere cinaslı mâni (..... mâni) denir. Bu tür mânilerde ilk mısranın hece sayısı genellikle yediden azdır.
5. Âşık tarzı halk şiiri nazım türlerinden olan , çoğunlukla epik bir anlatımla oluşturulmuştur.
6. Halk şiirinde çoğunlukla ölçüsü kullanılmıştır.
7., divan edebiyatındaki "mersiye", İslamiyet öncesi Türk şiirindeki "sagu"yla tema bakımından benzerlik gösterir.
8. Ölçü ve ritimleri belli olan, söyleyen kişinin üslubuna ve ses özelliklerine göre değişiklik göstermeyen türkülere denir.
9. Yaratılışın başlangıcı ve sonunun, varlığın nereden gelip nereye gittiğinin ve bu ikisi arasındaki aşamaların neler olduğunun tasavvufî açıdan anlatıldığı şiirlere denmiştir.
10. Mâni genellikle mısradan oluşur. Mısra sayısı 14'e kadar çıkan mâniler de vardır.